

ИЗТОЧЕНЪ КРАЙ

Органъ на Обединената Народно-Прогресивна партия въ Бургаски окръгъ.

АБОНАМЕНТЪ: за година 20 лева; за 6 мѣсеца 12 лева. ОБЯВЛЕНИЯ направѣ въ администрацията по такса: годишни и въичални по 25 лева, за всички други обявления по 2 лева на гармонденъ редъ.

Администрация—адвокатското писалище на КОНСТАНТИНЪ ИЛИЕВЪ.

Директоръ: К. ИЛИЕВЪ—адвокатъ.

Кои сж отговорни за катастрофата?

Въ една конституционно-парламентарна страна министритѣ отговарятъ за всички актове на държавния глава, които тѣ сж приподписали. Нека даже да допустнемъ, че министритѣ отговарятъ и за всички *тържани* отъ тѣхъ актове на държавния глава.

Въ Балканската война Царятъ бѣ главнокомандующъ на военнитѣ сили. Министритѣ, кабинетътъ, неможаха да му се мѣсятъ въ техническото водене на войната. Сама по себе войната е можало срѣдство въ рѣшѣтѣ на дипломатията, но тя послѣдната трѣбва сто пати да помисли, прѣди да отпъне военния механизъмъ, защото войната еднажъ започната—тя си има своя логика. Главното командване въ тая война се е ползувало съ голѣма евобода въ своитѣ операции, върху чиято техника правителството, като всѣко правителство, е било некомпетентно. Едно постоянно вмѣшательство на правителството въ военнитѣ операции води армията къмъ *Седанъ*; военната история на всички народи показва това.

Колкото се отнася, обаче, до въпроситѣ за миръ и война: до започване и спиране на военнитѣ дѣйствия, практиката би трѣбвало да бжде друга. Главното командване, макаръ и да дава на държавния глава извѣстни права по отношение непосредственото управление на войскитѣ, съвѣтъ не го освобождава отъ задължението да се държи въ тѣсна връзка съ правителството, колкото се отнася до въпроситѣ за война и миръ. И доколкото нашитѣ свѣдѣния се простиратъ, въ това отношение се е постъпвало напълно съобразно съ изискванията на конституцията; изключение прави 16 юни 1913.

Прѣди да се обяви мобилизацията на 17 септември 1912 г., е имало военно съвѣщание отъ всички висши български военачалници. Само слѣдъ това министерския съвѣтъ държалъ постановление за мобилизация. Въз основа на това постановление на министерския съвѣтъ е билъ издаденъ указъ за мобилизиране. На 5. X. 1912 год. биде обявена войната. Това обявяване се оповѣсти съ манифестъ подписанъ отъ Царя и отъ цѣлия министерски съвѣтъ. Слѣдъ лондонскитѣ прѣговори военнитѣ дѣйствия не се започнаха прѣди да се съвѣщае министерския съвѣтъ, подъ прѣдседателството на Царя, съ началницитѣ на отдѣлнитѣ армии и други висши началници. Това

съвѣщание станало на гара Карагачъ при Мустафа-Паша. Посетивъ, прѣзъ м. мартъ 1913 година, когато стана дума за атакуване Одринската крѣпостъ, т. е. когато стана дума за една чисто военна операция отъ по голѣмо значение, макаръ и простъ епизодъ отъ започнатата война, главната квартира сама поискала отъ правителството да ѝ каже мнѣнието си, дали атаката притивъ Одринъ ще ползува българската политика.

Отъ всички тия случаи се вижда, че главното командване и правителството, при липса на особенъ текстъ отъ закона, сж били възприели една метода на работа съвмѣстима съ отговорността на министритѣ. И правителството не е имало никакви причини, да подозира, че главната квартира би могла да помисли да прѣдприеме на своя глава дѣйствия, като ония на 17 юни.

Прѣзъ м. май 1913 г. станала инцидентитѣ при Ангиста. По неже тия инциденти бѣха противъ политиката на правителството, г. Гешовъ високо протестиралъ прѣдъ главната квартира и заявилъ, че ако се повторятъ, той ще поиска оставката на помощ. главнокомандующия или ще напустне властта. Тогава главната квартира се извинила, че гърцитѣ били нападателитѣ и че нашитѣ войски се увлѣкли въ прѣслѣдването. Главната квартира съобщила, че е дала строги наредби да се избѣгватъ за въ бждаше всѣкакви нападения, и въ случай на неприятелски такива — да се ограничатъ войскитѣ съ отбрана. Това не е могло да не успокой правителството, за да нѣма то причина да туря главната квартира подъ надзоръ.

Правителството на г. Гешова е било рѣшително противъ всѣка война, а още повече противъ всѣкакви авантюри.

Единъ прѣкрасенъ день, 16 май 1913 год. държавниятъ глава приелъ единъ по единъ всички опозиционни шефове, безъ да бжде това съобщено на г. Гешова, — обикновенъ похватъ за създаване министерска криза. Оказа се, че всички шефове съвѣтвали Царя за война. Това бѣше тѣхно право, но за тия съвѣти тѣ носятъ отговорностъ.

Оставката на г. Гешовъ даде свобода на държавния глава да си избере каквито ще съвѣтници: имаше партии за война, имаше и партии за авантюри. Слѣдъ кризата правителството остана

почти сжщото, съ тая разлика, че шефъ стана г. Даневъ. Кабинетътъ се е съставилъ при изрично разбиране, че спорътъ съ стюзницитѣ трѣбва да се разрѣши по миренъ начинъ. Впрочемъ личността на г. Теодоръ Теодоровъ е била живъ протестъ противъ всѣка мисль за авантюри. Г. Даневъ, въ отговора си до в. „Новое Врѣмя“, е поддържалъ сжщото, че неговата политика е била насочена къмъ мирното разрѣшение на спора, и че всички гаранции за едно задоволително разрѣшение сж биле на лице. И можеше ли да бжде друго яче, когато правителството е знаело нехелитото състояние на нашата армия тогава, и когато България и нейния Царъ сж получили най категорични прѣдупрѣждения отъ всички приятелски сили.

Споредъ в. „Прѣпорецъ“ генералъ Савовъ, помощникъ на главнокомандующия, на 16 юни е далъ заповѣдъ № 5596, въ която между другото се казвало: „атакувайте по най-енергиченъ начинъ при Лефтера и Чезаи и застанете твърдо въ тия мѣста... утрѣ четвърта армия атакува цѣлата сръбска линия прѣдъ себе си“. А на слѣдния день главната квартира е дала обяснения, защо заповѣдала военни дѣйствия. Отъ тая заповѣдъ явствува, че е извършено едно безчестие. Правителството веднага, щомъ узнало за дадената заповѣдъ, поискало спиране на военнитѣ дѣйствия и си подало оставката.

Какъ тѣй главната квартира е започнала военни дѣйствия безъ да се съобрази съ прѣцедентитѣ, бевъ да пита правителството? Съ какво право и подъ чия отговорностъ? Въ всѣки случай това не можеше да направи подъ отговорностъ на едно правителство което е било рѣшително противъ войната.

Не, при тия условия кабинетътъ, който е билъ на властъ на 16 юни, не е отговоренъ. Отговорни сж ония, които, прѣзирайки законитѣ на страната, причиниха авантурата. Виновника е главната квартира. Инкъ трѣбва да дойдемъ до слѣдното абсурдно схващане. Правителството би трѣбвало да има свои генерали, готови да дѣйствуватъ съ своитѣ дивизии противъ генералитѣ на главната квартира и противъ самия главнокомандующъ. А това значи да се дѣйствува чрѣзъ държавни прѣварати и провувциементи.

Всички фокуси, насочени за да се прикриятъ истинскитѣ виновници, всички диверсии и шантажи, натъкмени да заблудятъ народа, ще останатъ безплодни.

Задачи.

(Продължение отъ брой 31.)

Какво да се прави?

За великиятъ подвигъ, който прѣдстои на българския народъ въ борбата му за сжществуване, не сж достатъчни усилията само на *младежъ*. Потрѣбно е съдѣйствието и на жената, като домакиня, майка и човѣкъ.

Прѣзъ войната българката издържа блѣстящъ изпитъ. Особно се отличил селянката, съ обработването на земята. Сега, при новосъздаденото положение, когато ни остава само единъ изходъ — трудътъ, — и жената трѣбва да разбере, че ще трѣбва да работи: да работи всѣка въ своята област на дѣйностъ, за да допринесе за увеличение на благата, на общото благодѣйствие. Всѣки въ България, мъжъ и жена, трѣбва да работи. Нека работата стане общъ народенъ лозунгъ за всѣки българинъ. Работата е потрѣбна при всѣки общественъ строй, — прѣди всичко всички да работимъ.

Втората задача е, да пестимъ. Войната изчерпа запаситѣ, разстрои производството, намали работоспособността. Налага се спетовностъ въ употреблението и разходитѣ; нужно е да се въздържае отъ всичко излишно, отъ всичко, което е луксъ и пражосничество. И тукъ жената може да изиграе голѣма роля.

Особно е важно, да не внасяме и да не употребяваме нищо отъ вънъ, което не е отъ първа необходимостъ. Отъ примирieto до сега ние сме внесли стоки за три пати повече отъ колкото сме изнесли. Тоя фактъ трѣбва да ни стрѣсне; той самъ по себе си, безъ да се сочи на другитѣ фактори, обяснява обезцѣняването на нашия левъ. А обезцѣняването на левъ е усиливане на сѣдпотията, увеличаване на бѣдствията вътрѣ въ страната. Ето защо апелираме къмъ женитѣ, да се откажатъ отъ всѣкакви луксъ, да не допускатъ въ домакинството си нищо, което не е отъ първа необходимостъ, особно когато то е внесено отъ вънъ. Нека всѣка жена знае, че съ внасянето въ къщата си на едно непотрѣбно парцалче, тя увеличава цѣната на млѣкото за болното си дѣте, лишава бѣднитѣ си въгражданки отъ най необходимото. Както въ отдѣлнитѣ домакинства, тѣй и въ отдѣлнитѣ народи сжществува обща солидарностъ: не може да бжде добръ отдѣленъ членъ на домакинството или на народа, ако останалитѣ членове не сж добри. Тая обща солидарностъ трѣбва да се разбере и да не правимъ нищо, съ което бихме увеличили несгодитѣ на общото, защото въ края на краищата всичко се плаща. Общъ интересъ е, женитѣ да обявятъ безпощадна война на лукса, на всичко излишно, особно на внасяното отъ вънъ. И първия примѣръ за това трѣбва да дадатъ първитѣ жени — по-умнитѣ и по-богатитѣ.

ОТВѢИ.

Отговоръ.

На хлевоустието на в. Земл. Знаме на „кождери“, „вампери“, „паразити“ и пр. в. *France Orient* отъ 20 мартъ т. г. дава слѣдния отговоръ: *Това тежко положение* (думата е за валюгата на българския левъ 6. р) *отъ 1920 г. ние не се приличимъ*

